

מערבין שנים ואין מערבין אחד. שהרי קיימת מחיצה בלא פתח, המצטרפת מגידוד חמשה ומחיצה חמישה, ביניהן.

היתה המחיצה בשיעור **פחות מכאן** — **מערבין אחד!** שהרי פרוצות הן זו לזו, כיון שאין ביניהן מחיצה עשרה. **ואין מערבין שנים.**

ותיקשי מהך ברייתא לרב חסדא, דהא איתא בה בהדיא שגידוד חמישה ומחיצה חמישה מצטרפין?!

אמר מתרין רבא: מודה רב חסדא שמצטרפים גידוד ומחיצה ביחס לחצר התחתונה.

כלומר: לגבי החצר התחתונה אנו דנין את שתי החצירות כמובדלות זו מזו במחיצה, **הואיל והיא רואה משטח קרקעיתה פני גובה מחיצה של עשרה טפחים.**

דהיינו, הואיל ולאדם העומד בתחתונה איכא מחיצה ניכרת של עשרה טפחים, ואין הוא רואה אותה כמחיצה של חמישה הנתונה על גידוד חמישה.

וכן נמי, כשכולו בגידוד, חשיב מחיצה ניכרת לגבי שניהם, הואיל והעליונה משתמשת בחצר שלה עד שפתה, ורואה עצמה גבוהה מחברתה עשרה טפחים.

אבל כלפי החצר העליונה, כאשר חצי המחיצה היא בגידוד וחציה במחיצה, הרי אינה ניכרת מחיצה של עשרה לעליונה. ולפיכך, לגבי עליונה לא חשיב כמחיצה.

ודין שתי חצירות אלו הוא:

התחתונה — מערבת לעצמה, ואין העליונה

אוסרת עליה, כיון שמובדלת התחתונה מן העליונה.

ואילו העליונה, שאין לגבה מחיצה, חשיבא כפרוצה לתחתונה, ואוסרין עליה בני התחתונה.

ותמהה הגמרא על תירוצו של רבא: הרי כברייטא מוכח, שאף לגבי העליונה מצטרפין הגידוד והמחיצה.

כי **אי הכי** — כדאמר רב חסדא, שרק לגבי תחתונה הוא דהוי מחיצה, ולא לגבי עליונה — הכי הוה ליה לתנא דברייתא למימר:

תחתונה שיש לגבה מחיצה מפרדת — **תערב שנים!** כלומר: תערב לעצמה, כיון שאין חברתה אוסרת עליה.

ולא תערב אחד, כיון שאין פתח ביניהן שיוכלו לערב כאחד.

ואילו **עליונה**, שאין לגבה מחיצה מפרדת, **לא תערב** —

לא אחד, שאינה יכולה לערב עם בני התחתונה משום שלענין זה די בכך שלגבי התחתונה איכא מחיצה בלא פתח, המפרדת ביניהם ומונעת את עירובם כאחד.

ולא תערב העליונה אפילו שנים.

כלומר: לא תערב לעצמה, כיון שהתחתונה אוסרת עליה, שהרי לגבי עליונה אין מחיצה מפרדת.

וכיון שברייטא לא קתני הכי, אלא קתני: מערבין שנים. משמע, שאפילו עליונה מערבת לעצמה?!

דקתני: או שיש בה — בפתח העליונה — גידוד חמשה ומחיצה חמשה מערבין שנים ואין מערבין אחד. **פחות מכאן** — מגובה עשרה טפחים במקום צירוף הגידוד והמחיצה לעשרה — **מערבין אחד ואין מערבין שנים**. כיון שאין ביניהן מחיצה עשרה, וכפרוצות זו לזו חשיבי.

ולדברין תיקשי: אמאי אין מערבין שנים, כשאין בפתח העליונה צירוף של עשרה טפחים?

והא **אי בעיא** [כל אחת מהחצירות] לערב חד — **תערב!** כיון שיש "פתח" לגבי שתיהן, מאחר שאין המחיצה גבוהה עשרה במקום הצירוף, וכמאן דליתא דמי.

ואי בעיא לערב תרי — נמי **תערב!** שהרי אין פרוצות זו לזו, כיון שגיפופי מחיצה בגובה עשרה מפרדת ביניהן. ואף ש"פתוחה" היא באמצעה, עדיין יכולות לערב שנים!

אמר מתרין **רבה כריה דרבא**: הבריייתא מיירי **בכגון שנפרצה התחתונה במלואה לעליונה**.

כלומר: שהיתה התחתונה חצר קטנה [צרה] הסמוכה לגדולה [רחבה], ואותה מחיצה שנצטרפה לגידוד היתה על פני כל רוחב הקטנה.

ונמצא, כאשר אין במחיצה ובגידוד כדי להשלים שיעור מחיצה, חשיבא התחתונה כפרוצה במילואה.

ואנו דנין את התחתונה כחצר שנפרצה במלואה לעליונה, ואת העליונה — שיש לה

אמר מתרין **רבה בר רב עולא**: תנא דבריייתא הכי קאמר: או שיש בה ב"פתח העליונה" גידוד חמשה ומחיצה חמשה, מערבין שנים ואין מערבין אחד [גאון יעקב].

כלומר: לא היתה המחיצה גבוהה חמשה טפחים [בלבד] על פני כל הגידוד, אלא היתה רק לאורך עשר אמות בלבד, כשיעור "פתח".

ומיירי, **כגון** שמשני צדי הפתח היתה **מגופפת** [מלשון "גיפופים" שהן מזווות הפתח] במחיצה רגילה, הגבוהה עשרה טפחים, **עד** אותן **עשר אמות**.

והשתא לא תיקשי, אמאי אין התחתונה אוסרת על העליונה. שהרי גם אם נסלק את אותן עשר אמות שהן בגידוד חמשה ומחיצה חמשה, הא איכא מהצדדים מחיצה רגילה בגובה של עשרה. ואף על פי אף שיש בה פתח, הרי היא מבדילה בין העליונה לתחתונה, ואין נאסרת העליונה.

ולפיכך קתני בבריייתא: אם רצו "מערבין שנים", דהיינו כל אחת לעצמה, כיון דלגבי תרווייהו איכא מחיצה: לגבי עליונה, מחיצה עם "פתח", ולגבי תחתונה מחיצה סתומה.

והועילו אותם חמשה טפחים שעל הגידוד לכך ש"אין מערבין אחד", שאותן חמשה טפחים משלימין כלפי התחתונה מחיצה בגובה עשרה, והיא "סותמת" את הפתח שביניהן, ולכן אין יכולות לערב כאחד.

ותמהינן עלה: **אי הכי** — כדמוקמת לה לבריייתא, שלא היה לה מחיצה חמשה אלא במקום פתח — **אימא סיפא** דבריייתא:

תחתונה שהיא פרוצה במילואה, **חד, תערב**.
תרי — כלומר, לעצמה — **לא תערב**.

אבל עליונה — **אי בעיא** לערב תרי, **תערב**.
שהרי מובדלת היא מן התחתונה במחיצה.
ואי בעיא לערב **חד, תערב**. כיון דלגבי
תחתונה חד חצר היא, ולגבי עליונה שתי
חצירות ופתח ביניהן, ובין כך ובין כך
מערבות אחד.

ואמאי קתני בברייתא, שאפילו עליונה אינה
מערבת לעצמה!?

ומשנינן: **אין הכי נמי**, שאם רצתה עליונה
לערב לעצמה, מערבת!

וכי קתני: פחות מכאן מערבין אחד ואין
מערבין שנים — **אתחתונה**. שהיא אינה
יכולה לערב אלא עם העליונה שלא תאסור
עליה, אבל העליונה אם רצתה מערבת
לעצמה, והתחתונה אסורה.

דרש מרימר: גידוד חמשה ומחיצה חמשה
— מצטרפין בין לגבי תחתונה, ובין לגבי
עליונה.

אשכחיה רבינא לרב אחא בריה דרבא. אמר
שאל ליה רבינא: האם אמר אמימר מירי
בגידוד חמשה ומחיצה חמשה [ב"ח]?

אמר ליה רב אחא לרבינא: לא אמר בה
אמימר, ולא כלום!

ומסקינן: **והלכתא**: גידוד חמשה ומחיצה
חמשה — **מצטרפין**!

בעי רב הושעיא: דזורין הבאין לחצר
בשבת. וכגון: שתי חצירות שעירבו כל
אחת לעצמה ונפל הכותל שביניהן, דהשתא

גיפופים עשרה — כמובדלת מן התחתונה
במחיצה שיש בה פתח, וכדאמרן במשנתנו
[לעיל דף צב א].

ולפיכך: אם נצטרפו הגידוד והמחיצה לכדי
שיעור מחיצה, מערבין שנים, כיון שכלפי
התחתונה מצטרפין הגידוד והמחיצה שבינה
ובין העליונה לעשותה כחצר נפרדת. וכלפי
העליונה, מועילין הגיפופין לעשותה כחצר
נפרדת.

ואין מערבין אחד, משום שכלפי תחתונה
הוי מחיצה סתומה.

אבל אם צירוף הגידוד והמחיצה הוא פחות
משיעור עשרה של מחיצה — שהתחתונה
כמי שנפרצה במילואה לעליונה היא — אין
יכולה התחתונה לערב בפני עצמה.

ולפיכך: מערבין אחד, ממה נפשך: לגבי
התחתונה שתייהן כחצר אחת דמיא, ולגבי
עליונה הרי יש כאן שתי חצירות שמחיצה
עם פתח ביניהן, שמערבות אחד, אם ירצו.

אבל אין מערבין שנים, כלומר: שאין
התחתונה יכולה לערב לעצמה, משום
שפרוצה היא לעליונה.

ותמהינן על תירוץ זה: הרי בכך לא די לתרוץ
את הקושיה.

דהא מהברייתא משמע, מדקתני "ואין
מערבין שנים", דבפחות מכאן, אף העליונה
אין יכולה לערב לעצמה.

ועדיין תיקשי: **אי הכי** — שלא היתה
מחיצה חמשה אלא במקום הפתח — הכי
הוה ליה לתנא דברייתא למימר:

עירב — בן חצר אחת עם חצר הסמוכה לו — דרך [על סמך] **הפתח** שהיה במחיצה שביניהן, ו**נפתח הפתח** בשבת, או **עירב דרך החלון** — שאף הוא כפתח שבין שתי חצירות להתיר לערב כאחד — ו**נפתח החלון** בשבת — מהו שיותרו לטלטל מזו לזו דרך חורים [שאינן בהם כשיעור חלון שהוא ארבעה על ארבעה טפחים] כל השבת.

מי אמרינן: הואיל והותר למקצת שבת הותר לכולה, או לא?

ואמר לי: שבת, כיון שהותרה — הותרה:

והכא נמי בדיריין הבאין בשבת, אין אוסריין זה על זה לטלטל כל אחת בחצר שלה, כיון שהותרו בכך במקצת שבת, והואיל והותרה — הותרה!

אתמר:

א. שתי חצירות שלא עירבו כל אחת לעצמה, ולא עירבו ביניהן. מותר לטלטל מזו לזו כלים ששבתו בחצר, מפני שהחצירות רשות אחת הן.

ואסור לטלטל מבית שבחצר זו לחצר אחרת. ואפילו כלים ששבתו בבית ויצאו לחצר, אסור לטלטלן מזו לזו [וכמו שנחבאר במשנה ריש פירקין].

ב. עירבה כל חצר לעצמה, נחלקו בדבר רב ושמואל [לעיל דף צא א] אם מותר לטלטל מחצר לחצר כלים ששבתו בתוך החצר.

לדעת רב, אסור [כיון דשכיח שיהיו בחצר

חשיב כאילו נתוספו דיריין לחצר, כיון שהכל נעשה כחצר אחת — מהו שיאסרו אלו על אלו כשאר שתי חצירות הפרוצות זו לזו, אף שבמקצת השבת היתה כל חצר נפרדת? [וכבר נזכר מענין זה לעיל דף עט ב].

אמר רב חיננא [ב"ח]: **תא שמע** ממשנתנו: **חצר גדולה שנפרצה לקטנה, הגדולה מותרת והקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה!**

וקא סלקא דעתין שנפרצה בשבת [דהא סתמא קתני, דמשמע אפילו בשבת — ריטב"א], ואפילו הכי קטנה אסורה מפני דירי הגדולה שנתוספו לה. הרי חזינן, דאף בשבת אוסריין.

אמר דחי לה רבה: אימר, דמתניתין מיירי שמבעוד יום נפרצה.

אמר ליה אבבי לרבה: לא תימא מר [רבה]: **אימר** שנפרצה מבעוד יום, דמשמע, דהכי קאמרת: אי מהאי מתניתין — לא תפשוט. ד"אפשר" מיירי שנפרצה מבעוד יום, ומיהו מידי ספק לא יצא.

אלא הכי איבעיא לך למימר: **ודאי**, ועל כרחך, היכא **דמבעוד יום נפרצה** מיירי מתניתין!

דהא מר הוא דאמר מילתא דאיכא לאוכוחי מיניה דדיריין הבאין בשבת אוסריין, וליכא ספק כלל.

דהא אמרת: **בעאי** — [כדלעיל דף יז א — שאלתין] **מיניה מרב הונא**, והוא, רב הונא, **בעאי מיניה מרב יהודה:**

שסובר רב, אין אומרים: שבת הואיל והותרה, הותרה!

ושמואל אמר:

א. כלים ששבתו בחצר מותר לטלטלן בשתי צא-א החצירות, אפילו נפרץ הכותל מבעוד יום, שהרי לא נפרצה החצר למקום האסור לה. כי שמואל הולך לטעמו, שאפילו עירבה כל חצר לעצמה, מותר לטלטל כלים ששבתו בחצר, מחצר לחצר.

ב. כלי הבית, כיון שהותר במקצת השבת [קודם שנפל הכותל] לטלטלם בכל חצר בפני עצמה, אמרינן: שבת הואיל והותרה הותרה.

ולפיכך: זה שבחצר אחת **מטלטל** אותם **עד עיקר מחיצה**. כלומר: עד המקום אשר היה שם המחיצה בתחילה — כשם שהיה מותר בכניסת שבת.

ואף זה שבחצר האחרת **מטלטל עד עיקר מחיצה**.

אם נפרץ הכותל מבעוד יום, ובא להוציא מן הבית לחצר, אסור אף לשמואל, שכיון שנפרצו זו לזו כחצר אחת שלא עירבה דמיא. (49)

כלים ששבתו בבית — שהרי עירבו להוציא מביתם לחצר — וגזרינן שמא יוציא אף אותן כלים, לחצר חבירו].

ולדעת שמואל, מותר.

ג. כותל שבין שתי חצירות — שעירבה כל אחת לעצמה, ולא עירבו ביניהן — ונפל הכותל מבעוד יום.

לדעת רב, אסור לטלטל מחצר לחצר כלים ששבתו בחצר. ונמצא, שכל חצר היא רשות שנפרצה במלואה למקום האסור לה, כיון שאסור לטלטל מזו לזו, וככרמלית דמיא, ואין מטלטלין בה אפילו כלים ששבתו בחצר, אלא בארבע אמות. (47)

אבל לדעת שמואל, שהכלים ששבתו בחצר מותר לטלטלן מזו לזו, אין החצר נאסרת לטלטל כלים ששבתו בחצר. (48)

ד. **כותל שבין שתי חצירות** — שעירבה כל אחת לעצמה ולא עירבו ביניהן — **שנפל** בשבת:

רב אמר: אף שבתחלת השבת היה מותר לטלטל בכל חצר בפני עצמה את כל הכלים, השתא שנפל הכותל שביניהן — **אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות**, אפילו כלים ששבתו בחצר, [וכדינה, אם נפל הכותל מבעוד יום].

49. ובכלים ששבתו בבית ויצאו לחצר, אף שאין לאוסרם בטלטול בחצר משום רשות שנפרצה במלואה למקום האסור לה, וכפי שנתבאר — לדעת רש"י — ב"יתרון האור" בפירקין. מכל מקום יש לדון לאוסרם, לדעת הסוברים שכלים ששבתו בבית ויצאו לחצר שלא עירבה [כחצר

47. ועל דרך דאמרינן לעיל דף פט א בגג הפרוץ במלואו לחבירו, שלדעת חכמים שאסור לטלטל מגג לגג כלים ששבתו בגג, אסור לטלטל בכל גג אלא בארבע אמות.

48. ולענין כלים ששבתו בבית, לדעת שמואל, יתבאר בהגה"ה בסמוך.